

JAARVERSLAG

Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek/Waterland

2008



Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek ● Waterland

Erik Schaap
Coördinator
Maart 2009

INHOUD

Voorwoord	2
Organisatie	4
Meldingen	6
Voorlichtings- en onderwijsprojecten	10
Overige projecten	12
Andere activiteiten	15

Voorwoord

Het Bureau Discriminatiezaken (BD) Zaanstreek/Waterland had het druk in 2008. Dat kwam niet in de eerste plaats door een stijging van het aantal klachten over ongelijke behandeling. Ten opzichte van vorig jaar was er sprake van stabilisatie. Opvallend is echter de stijging van het aantal informatieverzoeken bij het BD. De regio Waterland kende een lichte toename, de Zaanstreek een stijging van ruim 70% ten opzichte van een jaar eerder. Daarmee voldeed het Bureau Discriminatiezaken aan haar eigen doelstelling om nog vaker preventief aan het werk te gaan.

Probleem daarbij was wel dat het BD in 2008 te kampen had met enkele (voorlichtings-) medewerkers die langdurig ziek waren, alsmede met twee personeelsleden die het bureau verlieten. Weliswaar kon in de twee vacatures worden voorzien (zij het in één geval pas na enkele maanden), maar het inwerken van de nieuwkomers in combinatie met de gedeeltelijke absentie van twee vaste krachten vergde de nodige inspanningen. Gevolg was dat er met minder mensen een grotere hoeveelheid werk moest worden verzet. Gelukkig kreeg het BD begin 2008 de mogelijkheid om voor de duur van een jaar een projectmedewerker aan te stellen, die enkele 'gaten' kon vullen. Omdat ook andere medewerkers bereid waren om extra uren te maken, kon het BD voldoen aan de vraag naar trainingen, adviezen en andere informatie, terwijl ook de reguliere klachtenafhandeling doorgang kon vinden.

Belastend was verder de nieuwe Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. Deze wet, die een landelijke dekking van professionele en onafhankelijke antidiscriminatievoorzieningen mogelijk moet maken, was al twee keer eerder uitgesteld toen de verantwoordelijk minister in december 2008 duidelijk maakte dat ook de derde aanvangsdatum (1 januari 2009) onhaalbaar werd. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag ziet het er naar uit dat de wet op enig moment in 2009 alsnog doorgang vindt. De Tweede Kamer heeft er inmiddels mee ingestemd, de Eerste Kamer volgt hopelijk binnenkort.

De trage afhandeling door diverse ministeries heeft tot gevolg dat de Nederlandse antidiscriminatiebureaus (ADB's) grote moeite hebben om bindende afspraken te maken met gemeenten die zich nog niet hebben aangesloten bij zo'n bureau. Het kost de ADB's veel tijd en energie om de Haagse ontwikkelingen te blijven volgen en de gemeenten aan zich te binden. In de regio Waterland ging het eind december 2008 om vijf 'witte vlekken' die nog geen formele samenwerkingsrelatie hadden met het BD.¹ Het BD is er overigens, in afwachting van de landelijke wetgeving, in 2008 wel mee begonnen om klachten van burgers uit deze gemeenten in behandeling te nemen.

Een gevolg van de onderbezetting bij het Bureau Discriminatiezaken was dat er in 2008 minder aandacht dan gewenst kon worden besteed aan het vergroten van de naamsbekendheid. Er is een nieuwe website in gebruik genomen en het BD heeft, in samenwerking met de andere Noord-Hollandse ADB's, een poster- en foldercampagne opgezet voor de witte vlekken. De verspreiding van een nieuwe BD-folder voor de Zaanstreek en Purmerend laat echter noodgedwongen op zich wachten en ook het mediabeleid was vorig jaar niet optimaal.

Er van uitgaand dat de personele bezetting begin 2009 weer op peil is en dat in de loop van dat jaar alle Zaanse en Waterlandse gemeenten met het BD in zee zijn gegaan, ziet de toekomst van het bureau er positief uit. Of dat ook geldt voor het Nederlandse 'tolerantieklimaat' is nog even afwachten. De conclusie van de Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie, in 2008, dat 'de toon van het Nederlandse politieke en

¹ Het betreft Waterland, Edam-Volendam, Landsmeer, Zeevang en Beemster. In maart 2009 hadden vier Waterlandse 'witte vlekken' (Edam-Volendam, Beemster, Zeevang en Waterland) te kennen gegeven een samenwerkingsverband met het BD aan te gaan.

publieke debat over integratie en andere voor etnische minderheden relevante thema's op dramatische wijze verslechterd' is, gaat helaas nog steeds op. De wijze waarop sommige personen en organisaties in het begin van de 21^{ste} eeuw menen te mogen omgaan met andersdenkenden en -levenden heeft weinig met beschaving en respect te maken. Aan het Bureau Discriminatiezaken de taak om daarbij de grenzen in de gaten te houden wat nog wel en wat niet kan. Ook in 2009.

Organisatie

Medewerkers

Het Bureau Discriminatiezaken is in zijn huidige stichtingsvorm inmiddels ruim twaalf jaar oud. Ooit begonnen als een door vrijwilligers beheerd meldpunt kent het sinds 1996 een groep betaalde medewerkers en een aantal vrijwilligers, die merendeels werkzaam zijn vanuit de hoofdvestiging in Zaandam. In 2002 begon het bureau ook in Purmerend, waar vlakbij de Koemarkt een kantoor werd geopend.

In december 2007 telde het BD zeven betaalde (parttime) medewerkers en -het bestuur inclusief- negen onbetaalde krachten. Omdat twee medewerkers te kampen hadden met langdurig ziekteverzuim was de bezetting gedurende vrijwel geheel 2008 niet op peil. Aangezien deze situatie in ieder geval de eerste helft van 2009 zal voortduren, moet het BD op zoek naar twee nieuwe werknemers.

Om de expertise van het bureau op peil te houden, woonden de medewerkers in 2008 meerdere vakgerichte trainingen bij. Ook nodigde het BD twee keer Gerrit van Roekel (Buro Balans) uit voor workshops en verdiepingstrainingen.

Financiën

De gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan hebben sinds 1996 een samenwerkingsverband met het Bureau Discriminatiezaken, de gemeente Purmerend sinds 2002. Met de vijf overige Waterlandse gemeenten kwam nog geen subsidieovereenkomst tot stand, ondanks BD-pogingen hiertoe. De verwachting is dat hierin als gevolg van de nieuwe Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen verandering komt in 2009. Daarop vooruitlopend, en mede dankzij een financiële overbruggingsregeling van de Rijksoverheid, behandelde het BD wel al klachten uit de zogenaamde 'witte vlekken'.

Met het oog op bovengenoemde wet-in-wording heeft het Rijk sinds 2006 subsidie verstrekt om te komen tot professionalisering en regionalisering van de Nederlandse ADB's. Het BD, de provincie Noord-Holland en de gemeenten Zaanstad en Purmerend - de 'doorgeefluiken' van deze financiën- hebben afspraken gemaakt over de besteding van de vrijvallende middelen. Relatief veel tijd en geld is besteed aan pogingen om de gemeenten Edam-Volendam, Zeevang, Waterland, Landsmeer en Beemster te verbinden aan het BD.

Naast de reguliere subsidies, de gelden in het kader van de overbruggingsregeling en de donateursbijdragen verwierf het BD meerdere projectsubsidies, zoals voor de Dag van de Dialoog en de Respect Estafette.

Een verantwoording van alle inkomsten is te vinden in het financiële overzicht over 2008.

Landelijke ontwikkelingen

Het Bureau Discriminatiezaken is, net als bijna alle andere ADB's, lid van brancheorganisatie Art.1 (een vernoeming naar het gelijkheidsbeginsel uit de Nederlandse Grondwet). Diverse BD-medewerkers participeerden verder in Art. 1-werkgroepen. Eens per zes weken vond er in Art. 1-verband een directeurenoverleg plaats, waaraan de BD-coördinator deelnam. Ook was het BD in de persoon van een bestuurslid present bij de algemene ledenvergadering van Art. 1.

Art. 1 heeft veel energie gestoken in de totstandkoming van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. De benodigde wetgeving zal, na enkele jaren vertraging te hebben opgelopen, naar verwachting in 2009 in werking treden. Met de wet is een bedrag van jaarlijks € 6 miljoen gemoeid, te verdelen over alle Nederlandse gemeenten. Het ligt in de bedoeling om met dit geld anti-discriminatievoorzieningen te creëren of faciliteren die

zich bezighouden met het behandelen, registreren en monitoren van klachten over ongelijke behandeling. De Rijksoverheid gaat er van uit dat de gemeenten middels een eigen bijdrage de bekostiging van voorlichtings-, informatie- en adviseringstaken op zich nemen.

In 2006 riep het Rijk een overbruggingsregeling in het leven. Die regeling is opgesplitst in twee delen. € 2,2 miljoen is jaarlijks via de provincies beschikbaar gesteld aan de ADB's, € 3 miljoen is via de centrumgemeenten uitgekeerd. De Rijksbijdrage die via de provincies is ingestoken, was vooral bedoeld om een anti-discriminatievoorziening te ontwikkelen in regio's waar op dat gebied nog niets was, vooruitlopend op de nieuwe wet.

In december 2008 maakte minister E. van der Laan (WWI) het voor de uitvoering van deze wet benodigde geld over naar de gemeenten, nadat deze bijdrage in het voorjaar van 2008 al via de zogenaamde meicirculaire bekend was gemaakt aan alle Nederlandse gemeenten. Zij worden geacht binnen zes maanden na inwerkingtreding van de wet een anti-discriminatievoorziening (in de praktijk bijna altijd een ADB) te hebben gefaciliteerd.

Provinciale/regionale ontwikkelingen

In Noord-Holland zijn vijf ADB's werkzaam, die gezamenlijk de hele provincie bestrijken. De regio's waarin zij werken corresponderen met de politieregio's. Ingevolge de ministeriële verdeelsleutel ontvingen de Noord-Hollandse ADB's in 2008 via de provincie € 130.000,-. Daarmee werden zij geacht te proberen de witte vlekken -vorig jaar ruim dertig- 'in te vullen'. Daartoe is onder meer presentatiemateriaal vervaardigd, zijn billboard in de witte vlekken geplaatst, is een grootschalige enquête gehouden en hebben de ADB's in Haarlem een conferentie georganiseerd waar de gemeenten en andere betrokkenen zijn voorgelicht over het ADB-werk.

De vijf Noord-Hollandse ADB's komen gemiddeld eens per twee maanden bijeen om de gang van zaken in de provincie te bespreken.

Netwerk

Het Bureau Discriminatiezaken onderhoudt contacten met een groot aantal organisaties. Dat aantal neemt alleen maar toe, onder meer door de uitbreiding van het BD-werkgebied en de toegenomen behoefte van instellingen aan informatie en voorlichting. Het BD bereikt jaarlijks duizenden belangstellenden, onder wie veel jongeren in de leerplichtige leeftijd.

Onverminderd belangrijk blijven de contacten met de gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie. Minstens vier keer per jaar komen deze partners en het BD bij elkaar tijdens het Regionaal Discriminatieoverleg. Daar worden veel discriminatievoorvallen besproken en de afhandeling ervan op elkaar afgestemd.

De samenwerking met de andere Noord-Hollandse ADB's vond in 2008 plaats in het kader van de regionalisering, maar ook om gezamenlijke projecten op te zetten. Een paar van deze projecten zijn terug te vinden op de volgende pagina's. De vijf ADB's komen op reguliere basis bij elkaar in Amsterdam, waar de plannen en werkzaamheden worden besproken.

Het BD heeft verder contact met tientallen lokale, regionale en landelijke organisaties. Die variëren van scholen, bureau Halt, buurt- en zelforganisaties, het welzijns- en straathoekwerk tot de Anne Frank Stichting en het Meldpunt Discriminatie Internet. Soms gaat het hierbij om het behandelen van discriminatiemeldingen, soms om het uitvoeren van gezamenlijke projecten of het uitwisselen van informatie.

Meldingen

Het Bureau Discriminatiezaken neemt klachten en meldingen in behandeling over gronden die onder meer worden genoemd in het Wetboek van Strafrecht en de Algemene Wet Gelijke Behandeling. Volgens deze wetgeving mogen mensen in Nederland niet ongelijk behandeld worden op grond van levensovertuiging, herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, etc.

Niet alle ingediende klachten en meldingen verwijzen naar daadwerkelijke (strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. Alleen na nader onderzoek door een bevoegde instelling, zoals de rechtbank of de Commissie Gelijke Behandeling, is immers vast te stellen of er sprake is geweest van een strafbaar feit. In de hieronder genoemde cijfers is niet opgenomen of de klachten/meldingen wel of niet gegrond zijn. Uitgangspunt bij de rapportage zijn de door cliënten ervaren gedragingen of uitingen.

Geen buitenlandse talen op werkvloer

Een van de klachten die het BD ontving betrof een bedrijf dat haar werknemers verplicht om alleen in het Nederlands met elkaar te communiceren. Niet alleen op de werkvloer, maar ook tijdens de lunchpauze. Aangezien de overgrote meerderheid van de werknemers laaggeschoold is en slecht Nederlands spreekt, belemmert dit gebod de communicatie behoorlijk. De Commissie Gelijke Behandeling heeft enkele keren geoordeeld dat een taaleis als bovengenoemd alleen is toegestaan indien het gaat om mensen die het Nederlands behoorlijk beheersen c.q. het voor de werkzaamheden noodzakelijk is dat er Nederlands wordt gesproken. Het BD heeft de Ondernemingsraad van het bedrijf gewezen op de CGB-uitspraken en gevraagd te bewerkstelligen dat er naar wordt gehandeld.

Tabel 1: Overzicht klachten/meldingen 2005 - 2008

Zaanstreek	2005	2006	2007	2008
Totaal klachten/incidenten	72	82	61	63
Waterland	2005	2006	2007	2008
Totaal klachten/incidenten	54	39	39	36
Totaal Zaanstreek/Waterland	126	121	100	99

Toelichting bij de cijfers

Het aantal door het Bureau Discriminatiezaken in 2008 ontvangen klachten was nagenoeg gelijk aan dat van 2007. In de Zaanstreek was sprake van een lichte stijging, in Waterland van een lichte daling. De eerste maanden van 2009 wijzen overigens weer op een toename van het aantal klachten.

De cijfers in dit verslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatievoorvallen in de Zaanstreek en Waterland. De BD-naamsbekendheid -vooral in de 'witte vlekken'- en de meldingsbereidheid van discriminatieslachtoffers en -getuigen spelen hierbij een belangrijke rol. Zo ontvangt alleen al de politie Zaanstreek-Waterland jaarlijks tussen de honderd en tweehonderd klachten over ongelijke behandeling. Deze meldingen zijn niet opgenomen in de BD-cijfers. Ook discriminatiegegevens van andere instellingen zijn niet vastgelegd in dit BD-jaarverslag, tenzij ze specifiek zijn gemeld bij het Bureau Discriminatiezaken.

Uit wetenschappelijk onderzoek komt keer op keer naar voren dat er sprake is van een aanzienlijke onderrapportage van discriminatieklachten. Dit werd ook duidelijk uit het onderzoek dat vorig jaar in opdracht van de Noord-Hollandse ADB's werd verricht door I&O Research BV (zie ook verderop). Uit de grootschalige enquête die dit onderzoeksbureau verrichtte kwam naar voren dat 12% van de volwassen inwoners in

Noord-Holland zich het voorgaande jaar tenminste één keer gediscrimineerd voelde. Wat het BD registreert is dan ook niet meer dan het topje van de ijsberg. Schattingen over de feitelijke incidentenomvang lopen overigens enorm uiteen.

In de tabellen op de volgende bladzijde zijn de klachten en incidenten uitgesplitst naar het maatschappelijk terrein en de discriminatiegrond.

Verkeerde NIO-toets

Een leerling uit groep 8 van een basisschool scoort bij de NIO-toets 100 punten, reden voor haar lerares om een vmbo-advies te geven. De moeder van de scholiere denkt dat de afkomst van haar dochter een rol gespeeld kan hebben bij het oordeel. Volgens haar is haar dochter te laag beoordeeld en mogen andere (autochtone) leerlingen met een vergelijkbare score wel naar de havo. BD-onderzoek wijst uit dat de NIO-test niet als enige of absolute basis mag worden gebruikt voor een schoolkeuze-advies. Bovendien wordt duidelijk dat allochtonen en meisjes gemiddeld lager scoren bij deze toets dan autochtonen/jongens. Afsproken wordt dat het meisje een onafhankelijke second opinion krijgt. Daarbij scoort ze ruim 120 punten, meer dan genoeg om in aanmerking te komen voor de havo. De basisschool in kwestie past daarop het schoolkeuze-advies aan, tot blijdschap van de moeder en de leerling.

Tabel 2 en 3: Klachten/meldingen uitgesplitst naar terrein en discriminatiegrond (2008)

Terrein	2008 (aantal)
Arbeid	18
Buurt/Wijk	18
Collectieve voorzieningen	13
Commerciële dienstverlening	5
Horeca/Amusement	4
Huisvesting	
Media/Reclame	5
Onderwijs	7
Openbare ruimte	13
Privésfeer	1
Politie/Vreemdelingendienst/OM	2
Publieke/Politieke opinie	
Sport/Recreatie	6
N.v.t.	1
Overig/n.v.t.	6
Totaal	99

Grond	2008 (aantal)
Antisemitisme	3
Arbeidsduur	
Burgerlijke staat	2
Geslacht	2
Godsdienst/levensbeschouwing	7
Handicap/chronische ziekte	6
Herkomst/kleur/ras	57
Leeftijd	6
Levensovertuiging	1
Nationaliteit	5
Politieke overtuiging	
Seksuele gerichtheid	3
Blanco	
Overig	7
Totaal	99

Nazifilmpjes

Het BD werd geattendeerd op een aantal uiterst racistische muziekvideo's op de website www.youtube.com. Nader onderzoek wees uit dat er in een flinke hoeveelheid Nederlandse 'clips' gebruik is gemaakt van beelden en teksten waarin onder andere allochtonen in het algemeen en Marokkanen in het bijzonder op uiterst kwetsende wijze werden bejegend, in alle gevallen begeleid door hardcore-muziek. Ook kon er via YouTube worden gekeken naar onvervalste nazi-retoriek. Het Bureau Discriminatiezaken heeft het hierin gespecialiseerde Meldpunt Discriminatie Internet verzocht om actie te ondernemen tegen de getoonde uitingen. Dat is vervolgens gebeurd.

Extreem-rechts

In december 2008 stelden de Anne Frank Stichting en de Universiteit Leiden vast dat de Partij voor de Vrijheid kan worden geschaard onder de noemer 'extreem-rechts'. Het Gerechtshof in Amsterdam oordeelde dat er vanwege een reeks aan discriminerende uitingen vervolging ingesteld dient te worden tegen de PVV. Deze deskundigenstandpunten waren voor het BD reden om de PVV op te nemen in haar monitoringwerkzaamheden. In de Zaanstreek en Waterland ontplooidde de PVV in 2008 overigens geen (zichtbare) activiteiten.

Het extreem-rechtse landschap in Nederland wijzigde de laatste jaren ingrijpend. Dat kwam enerzijds door sterk toenemend extreem-rechts straatactivisme, anderzijds door de wijze waarop met name de PVV zich manifesteerde. Het evenwicht tussen vrijheid van meningsuiting en bescherming tegen discriminatie raakte verstoord. Het veranderde politieke klimaat - 'Je moet kunnen zeggen wat je denkt' - is daarvan een belangrijke reden.

In de loop van 2008 kregen enkele organisaties signalen dat ook op meerdere plekken in Zaanstad (autochtone) jongeren zich extremistisch uitten. De gemeente, Straathoekwerk, Welsaen, politie en Bureau Discriminatiezaken vormden daarop een werkgroep die ervaringen uitwisselde en de aanpak van het probleem op elkaar afstemde. De werkgroep kwam vorig jaar enkele malen bij elkaar. Ook werd er op 24 september in het gemeentehuis van Zaanstad een conferentie over extremisme belegd, waar zo'n vijftig

politici en onderwijsmedewerkers op afkwamen. Het BD leverde de voorzitter en richtte een stand in met informatiemateriaal.

Het BD is in 2008 begonnen met een grootschalig onderzoek naar de aanwezigheid van extreem-rechtse groepen en uitingen in de Zaanstreek. De onderzoeksresultaten worden verwacht in de eerste helft van 2009. Ook is aan alle middelbare scholen in Zaanstad een aanbod gedaan om leraren te trainen op het herkennen van extremistische uitingen. In de trainingen 'Herkennen van en reageren op racistisch gedrag' leren docenten en andere professionals in het voortgezet onderwijs hoe zij effectief kunnen reageren op negatieve beeldvorming, racisme en rechts-extremistisch gedrag op scholen. Het onderzoek en het lesaanbod werden mogelijk dankzij een door de gemeente Zaanstad aangevraagde bijdrage van het ministerie van Binnenlandse Zaken.

De problemen met rechts-extreme groepen jongeren in Purmerend leken vorig jaar te zijn verminderd. Het BD nam twee keer deel aan het signaleringsoverleg polarisatie en radicalisering van de gemeente Purmerend. Dat stond onder voorzitterschap van burgemeester L. Verbeek.

Voorlichtings- en onderwijsprojecten

Voorlichting

In 2008 ontving het Bureau Discriminatiezaken 76 informatieverzoeken over discriminatie, voorlichting en trainingen. Het betrof het hoogste aantal in de BD-geschiedenis. Het waren vragen van individuen (bijvoorbeeld scholieren die een werkstuk wilden maken of onderzoekers met interesse in achtergrondinformatie), maar ook verzoeken om inleidingen, lessen en voorlichtingsprojecten. In 2007 ging het om 48 informatieverzoeken. Enkele voorbeelden van trainingen en voorlichtingsprojecten:

- Het BD organiseerde een interactief voorlichtingsproject bij verzorgingshuis De Rusthoeve in Purmerend.
- Cliënten van Vluchtelingenwerk Zaanstreek/Waterland kregen gastlessen over discriminatie en weerbaarheid.
- Vier klassen van De Koogmolen speelden onder leiding van het BD het Vooroordelenspel, acht klassen van het Clusiuscollege kregen in de aanloop van de jaarlijkse 'Multicultiweek' gastlessen.
- Twee scholieren van basisschool Ranonkel volgden in het kader van de Roefeldag een korte stage bij het BD.
- Het BD verzorgde diverse keren informatiestands, onder meer tijdens de themadag interregionaal homonetwerk politie, de 21-maartmanifestatie van Amnesty International in de Purmerendse Nicolaaskerk, de open dag van de Wooncompagnie en het Reuringfestival, eveneens in Purmerend.

Tabel 4: Overzicht informatieverzoeken 2005 - 2008

Zaanstreek	2005	2006	2007	2008
Totaal informatieverzoeken	33	50	33	57
Purmerend	2005	2006	2007	2008
Totaal informatieverzoeken	8	22	15	19
Totaal Purmerend/Zaanstreek	41	72	48	76

Onderwijsprojecten

Naast bovenstaande 76 informatieverzoeken nam het BD regelmatig zelf het initiatief om voorlichting te verzorgen. Met name de scholen in de Zaanstreek en in Purmerend werden vaker dan ooit tevoren bezocht. Vele honderden leerlingen maakten op deze wijze kennis met het Bureau Discriminatiezaken. Verder presenteerde het BD diverse docententrainingen over onder meer multicultureel schoolbeleid en over seksuele diversiteit. De behoefte in de onderwijswereld aan informatie over vooroordelen, discriminatie en intolerantie neemt nog altijd toe en lijkt een teken des tijds te zijn. In totaal besteedde het BD vorig jaar 96 lesblokken op basis- en middelbare scholen in de Zaanstreek en Purmerend. De meeste tijd werd gestoken in een achttiendelige lessenserie voor leerlingen van het Regio College in Zaandam. Die vond zowel begin als eind 2008 plaats.

Als reactie op het verdwijnen van het 'Marietje Kessels Project', het weerbaarheidsproject voor basisscholen, hebben de netwerkpartners BD, Halt, GGD en Brijder Stichting een lespakket ontwikkeld. Dit pakket biedt een alternatief voor Marietje Kessels en stelt de thema's 'weerbaarheid' en 'grenzen aangeven' centraal. Medewerkers van

bovengenoemde instellingen verzorgden de lessen. In 2008 werden meerdere Zaanse scholen bezocht.

Sinds het schooljaar 2007/2008 informeert het Bureau Discriminatiezaken twee keer per jaar alle onderwijsinstellingen in de regio over projecten, gastlessen en aanverwante activiteiten. Dat gebeurt met behulp van een onderwijsnieuwsbrief. Als gevolg van ziekte van de maakster verscheen de nieuwsbrief vorig jaar slechts één keer.

Overige projecten

Purmerend 21 maart

Ter gelegenheid van 21 maart, de door de Verenigde Naties uitgeroepen Internationale dag tegen racisme, organiseert het BD jaarlijks het programma '21 maart/Purmerend tegen discriminatie'. Dat gebeurt in samenwerking met Clup Welzijnswerk Purmerend en tal van andere lokale organisaties en vrijwilligers. Als opmaat tot de eindmanifestatie organiseerde het overleg 'de stunt met de bonte koe'. Bezoekers van de Koemarkt konden hun 'boe tegen discriminatie' noteren op een bonte vlag. Volwassenen en kinderen beschreven in totaal 65 vlaggen, die te zien waren tijdens een expositie in de openbare bibliotheek en tijdens de eindmanifestatie op 19 maart. Tijdens die eindmanifestatie, in poppodium P3, werd ook de uitslag van een dichtwedstrijd bekendgemaakt. Daaraan deden 128 inzenders mee -in leeftijd variërend van 11 tot 85 jaar-, onder wie leerlingen van vijf basisscholen. Onder het toezien van 175 bezoekers reikte kinderboekenschrijfster Vic Sjouwerman de prijzen uit. Rapgroep Wes-Sup levendigde de eindmanifestatie op met een show, diverse maatschappelijke organisaties presenteerden zich met een stand. De gedichten waren in mei te lezen in de Purmerendse bibliotheek.

De gehele maand maart etaleerden Purmerendse organisaties hun betrokkenheid bij de anti-discriminatiegedachte. Filmhuis, bibliotheek, verzorgingstehuis, Clup en tal van anderen organiseerden toepasselijke activiteiten.

Als voorschot op de 21-maartmanifestatie van 2009 is er onder leiding van het BD gewerkt aan de opzet voor 'De tafel voor iedereen'. Zes groepen Purmerenders werkten met hulp van een kunstenaar aan gebruiksvoorwerpen die de beleving van discriminatie uitbeelden. Het resultaat wordt in maart 2009 gepresenteerd.

Wereldreis door de Zaanstreek

De zesde en waarschijnlijk laatste Wereldreis door de Zaanstreek was dit keer niet (mede) in handen van het Bureau Discriminatiezaken. De regie lag in 2008 bij het ACB Kenniscentrum. Het BD deed een stap terug, omdat er te weinig zicht was op voldoende budget om er het spraakmakende evenement van eerdere jaren van te maken. Op 23 maart verzorgde het BD wel een deelproject van de Wereldreis, enkele multiculturele Paasbrunches. Tijdens deze maaltijden in onder meer een politiebureau, een moskee en het gebouw van een woningbouwcorporatie, gingen de deelnemers de dialoog aan over de multiculturele samenleving. Er deden enkele tientallen Zaanse kanters aan mee. Ook leverde het BD hand- en spandiensten voorafgaand aan en tijdens de Wereldreis door de Zaanstreek. In totaal trok het evenement minder bezoekers dan in 2007, toen het recordaantal van 6300 mensen deelnam aan dit grootschalige diversiteitsprogramma.

Onderzoek discriminatieklimaat

Het onderzoeksbureau I&O Research BV onderzocht in opdracht van de vijf Noord-Hollandse anti-discriminatiebureaus het discriminatieklimaat in Noord-Holland. Aan het onderzoek deden ruim achtduizend inwoners mee. Een kwart van hen zei recentelijk een discriminatievoerval in de omgeving te hebben meegemaakt. 12% meldde het voorgaande jaar tenminste één keer te zijn gediscrimineerd. Leeftijdscriminatie kwam het meeste voor, gevolgd door onterecht onderscheid op grond van sekse. Het onderzoek toonde eens te meer aan dat een aanzienlijk deel van de bevolking in Nederland te maken heeft met discriminatie.

De bevindingen in het onafhankelijke onderzoek werden op 27 maart gepresenteerd tijdens een door de ADB's georganiseerde conferentie in Haarlem. De bijeenkomst werd

ingeleid door Commissaris van de koningin H. Borghouts. Tijdens de goedbezochte bijeenkomst presenteerden de ADB's en het ACB Kenniscentrum tevens de handleiding 'Melden helpt, help melden', een mede door het BD ontwikkelde werkwijze om het melden van discriminatie makkelijker te maken. M. L. Haimé, medewerkster van het ministerie van VROM, sloot de bijeenkomst in de Haarlemse Toneelschuur af met een uitleg over het - toen nog- wetsontwerp gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen.

Dag van de Dialoog

Naast de 'mini-Dialoog' tijdens de Wereldreis door de Zaanstreek organiseerde het BD in Purmerend de Dag van de Dialoog. Die vond plaats op 5 november. In totaal schoven er deze dag 110 mensen aan aan vijftien tafels. Die stonden verspreid over Purmerend, waaronder het gemeentehuis en het BD-kantoor. Aan de hand van het thema 'Erbij horen' wisselden de deelnemers, die elkaar vaak voordien niet kenden, ervaringen uit tijdens een maaltijd die werd geserveerd door hun gastorganisaties. Aansluitend was er een bijeenkomst in partycentrum Concordia, waar wethouder B. Daan een toespraak hield en cabaretier Amar El Ajjouri een sprankelend optreden verzorgde.

De Zaanse Dag van de Dialoog is, zoals gepland, overgedragen aan de projectorganisatie Dialoog in Zaanstad. Het BD heeft de organisatoren in 2008 wel terzijde gestaan met adviezen en PR, en ook zelf een Dialoogtafel voor haar rekening genomen.

Project leeftijdsdiscriminatie

Het BD begon eind 2007 met het screenen van leeftijdsvermeldingen in personeelsadvertenties en ging hier begin 2008 mee door. De resultaten werden in het tweede kwartaal van 2008 bekendgemaakt. Een relatief klein percentage van de werkgevers, zo bleek, adverteerde op onjuiste wijze, door leeftijdseisen te stellen in vacatures. Via de media is aandacht besteed aan de onderzoeksresultaten en de mogelijkheden om te komen tot een eerlijk personeelsbeleid. Ook de ondernemingen in kwestie zijn geïnformeerd.

Zaandam by night

Het BD verrichtte van februari tot mei 2008 onderzoek naar het deurbeleid in de Zaanse horeca. Uit de inventarisatie bleek dat er meerdere uitgaansgelegenheden waren die een discriminerend toegangsbeleid voerden. De belangrijkste onderzoeksvraag was of er in de Zaanse horecagelegenheden een eerlijk toelatingsbeleid werd gehanteerd. Aanleiding voor het onderzoek waren klachten die het BD de afgelopen jaren ontving over het beleid van enkele Zaanse horeca-ondernemers. Het onderzoek werd uitgevoerd in samenwerking met leerlingen van het Regio College in Zaandam. Om een goed beeld te krijgen van de situatie zijn er gesprekken gevoerd met uitgaanspubliek, portiers, horeca-eigenaars en het horecateam van de politie. Ook zijn er tweehonderd enquêtes gehouden en enkele praktijktests gedaan.

Naar aanleiding van de resultaten heeft het BD aanbevelingen opgesteld voor de verschillende partijen en gesprekken gevoerd met horeca-eigenaars die een stigmatiserend deurbeleid voerden.

Fakkeloftocht

Een goede traditie is de jaarlijkse fakkeloftocht tegen discriminatie. Op 24 december vond de 22^{ste} editie plaats, evenals de voorgaande jaren met buurtcentrum De Lorzie in Wormerveer als begin- en eindpunt. Aan de tocht deden 244 mensen mee, ongeveer evenveel als in 2007. Ze liepen een drie kwartier lange route door het centrum en enkele

woonwijken van Wormerveer. Voorafgaand aan de tocht hield gemeenteraadslid Songül Mutluer een hartstochtelijk pleidooi tegen intolerantie en onverdraagzaamheid. En zoals elk jaar begeleidde het Alkmaars Straatorkest de fakkeloptocht met toepasselijke muziek en liedjes.

Trendrapportage

Op verzoek van het BD hield een stagiaire van de Universiteit van Amsterdam zich enkele maanden bezig met het maken van een trendrapportage. Het doel was om inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en mogelijke discriminatietrends tussen 2004 en 2007. De in mei gepresenteerde rapportage geeft de aard en omvang van de geregistreerde klachten in de Zaanstreek en Waterland weer en is daarmee bruikbaar voor externe partijen. Bovendien is het nuttig als nulmeting voor de komende jaren en als basis voor projecten en beleidsontwikkeling. Voor de trendrapportage is gebruikgemaakt van zowel de BD-gegevens als die van de politie Zaanstreek-Waterland. In totaal zijn 988 discriminatiemeldingen en -aangiftes onderworpen aan een diepgaande analyse.

Respect Estafette

Zowel in het voor- als najaar van 2008 schreven zo'n honderd leerlingen van het Trias vmbo in Krommenie in het kader van de Respect Estafette met mensen die vanwege hun geloof, leeftijd, handicap, huidskleur, sekse, afkomst of seksuele gerichtheid te maken hebben met discriminatie. Door het schrijven en door zich in te leven in een ander leren de scholieren wat vooroordelen met mensen doen. De leerlingen maakten tevens twee filmpjes. Ook een aantal andere scholen in Noord-Holland deed mee met de Respect Estafette. Aan de deelname was een wedstrijdelement verbonden. Het Trias viel in de prijzen met zowel de briefwisselingen als de filmpjes.

Andere activiteiten

Mediacontacten/PR

Designbureau De Lachende Olifant ontwierp een nieuwe website voor het Bureau Discriminatiezaken. De oude site was als zodanig vele jaren in gebruik, maar had een facelift nodig. Het bedieningsgemak werd verbeterd, de inhoud geactualiseerd en uitgebreid. Het resultaat was vrijwel onmiddellijk merkbaar, in de vorm van toenemende bezoekersaantallen.

Omdat de oude voorraden bijna op waren, ging het BD ook over op nieuw briefpapier, nieuwe folders, enveloppen, etc. Het geheel maakt een eigentijdse(r) indruk. De folders zijn verspreid over het BD-netwerk, in de hoop de naamsbekendheid te vergroten en de drempel om naar het bureau te komen te verlagen.

Voor de gemeenten in Waterland waarmee het BD nog geen samenwerkingsovereenkomst had, hebben de Noord-Hollandse ADB's een speciale flyer gemaakt. Deze is verstuurd aan een reeks van lokale organisaties, om zo de naamsbekendheid van het BD te vergroten. Ook heeft het mediabedrijf Bizon op verzoek van de ADB's in de witte vlekken enkele weken lang billboards geplaatst met informatie over het werk van de anti-discriminatiebureaus.

Het BD had al een poster laten maken met een gedicht van stadsdichter Hans Kuyper, maar in 2008 kwam daar een ansichtkaart annex sticker bij. Kuyper geeft met zijn gedicht op mooie wijze weer dat onverschilligheid tegenover onrecht *not done* is.

Regenboogoverleg

Het Regenboogoverleg is een platform van ruim veertig allochtone zelforganisaties in de Zaanstreek. Het fungeert als antenne, inspiratiebron en gemeentelijke gesprekspartner. Het Bureau Discriminatiezaken had gedurende 2008 zitting in de agendacommissie van het overleg, dat belast was met de voorbereidingen van de plenaire bijeenkomsten. Uiteraard was het BD ook vertegenwoordigd tijdens deze plenaire bijeenkomsten, die vorig jaar enkele malen plaatsvonden.

Vernoemingen

Op verzoek van de Zaanstedelijke straatnamencommissie verrichtte het BD onderzoek naar het verzetsverleden van de Krommenieër familie Hondema. Doel was om te kijken of deze familie vernoemd kon worden via een straat in hun voormalige woonplaats. Op basis van de door het BD verstrekte gegevens ging het college van B&W in 2008 over tot het vernoemen van de familie via een hofje in Krommenie.

Het BD heeft met de straatnamencommissie afgesproken indien gewenst meer van dergelijke antecedentenonderzoeken te verrichten.